

TIL MUSIKKEN

KATARINA I. DE BRISIS

Naboen spiller saksofon. Jeg hører ikke noe, men jeg kan se ham gjennom kjøkkenvinduet. Da vi møttes i butikken sist fortalte han meg at foreldrene til korpsungene var blitt så inspirerte av ungenes spill at de startet sitt eget foreldrekorps. Nå spiller de sammen hver uke og har vårkonsert og julekonsert. Naboen spiller og jeg ser at han koser seg. Det er lov. Det er liv med musikk, tenker jeg der jeg står og hakker løk til middagen.

MUSIKKENS VERDI

Den viktigste grunnen til at jeg valgte musikk som levebrød var ikke at musikk kan hjelpe mennesker å bli friske. Den var heller ikke at ledere skulle bli flinkere til å lede, at sykefraværet skulle gå ned i en bedrift eller at mennesker skulle bli mer integrerte i kommunen der de bor. Musikk er mitt levebrød fordi jeg liker det. Alt annet er tilleggseffekter. Og det er veldig gode og viktige tilleggseffekter, misforstå meg ikke. Men mitt viktigste argument for å arbeide med musikk, enten jeg synger, underviser eller skriver, vil alltid være musikkens egenverdi. Jeg liker lyden i ørene, enten den kommer fra meg eller fra noen andre. Jeg liker hvordan musikken gir tankene mine vinger. Jeg liker hvordan musikken ryster meg, vugger meg, irriterer meg, vekker meg, interesserer meg og krever meg. Jeg liker samværet musikken skaper når jeg musiserer med andre, og når jeg lytter sammen med andre. Jeg liker hvordan musikken får mine ben til å trampe takten, og hvordan hele kroppen følger med i det jeg lytter eller spiller eller synger. Og jeg liker lyset jeg kan se i naboens øyne når han spiller.

NYTTIG MUSIKK?

Disse tankene dukker opp når jeg leser stadig flere artikler om kunstens nytteverdi. Tendensen til å verdsette kunst og kultur som instrumentell, som et verktøy for å oppnå noe annet er påkkelig i debatter, aviser og politisk argumentasjon. *"Kunst og kultur kan gjøre oss våkne og bevisste, bidra til å skape gode oppvekstvilkår, bygge broer mellom mennesker, ta oppgjør med rasisme. (...) Kunst kan forandre samfunnet til det bedre"* sa Trond Giske når han tiltrådte som

kulturminister i 2005.

I næringslivet brukes kunst som inspirasjon og trening for våre ledere. Rebecka de Leon skriver engasjerende på bloggen til Arts & Business Norway om kunst som verktøy for å skape bedre næringslivsledere. Hun stiller spørsmålet om det virker eller om kunstneriske utfoldelser for ledere bare er «Nice to have?»

Telemarkforskning har forsket på ringvirkningene av kulturaktiviteter i en kommune og rap-

Noteark: "An die Musik, komponert i 1817 for sang og piano av Franz Schubert til et dikt av Franz von Schober."

porten ble presentert vinteren 2012. Forskerne konkluderte med at kunsten faktisk ikke hadde noe som helst betydning ved valg av en kommune fremfor en annen.

"Når vi korrigerer for andre faktorer som også påvirker flytting, viser ingen av analysene at kultur har noen signifikant påvirkning på nettoflyttingen. Sett i lys av rådende oppfatninger i norsk regionalpolitikk, mener vi at dette er oppsiktsvekkende: At kommuner med mye kultur ikke er mer attraktive som bosted enn kommuner med lite kultur."

I følge Knut Vareide, en av forskerne bak Telemarkrapporten, er det ingen interesse for å finansiere kritisk kulturforskning, og han stiller seg undrende til det han oppfatter som kultursektorens manglende tillit på egne vegne. *"Stoler de ikke på at folk og lokalpolitikere ser egenverdien til kulturen?"* spør Vareide i en kronikk i Ballade tidligere i år.

MUSIKKPEDAGOGEN

Som Birgitte Breistein viste i en artikkel i Musikk-Kultur i mars 2009, så har det mye å si hvordan vi definerer musikk i undervisningen. Breistein gir oss en tydelig advarsel mot å tenke på musikk som verktøy og instrument for kreativitet og samhandling. Gjennom en sammenligning mellom to læreplaner, Reform 97 og Kunnskapsløftet 2006, trekker hun konklusjonen at musikkfaget har gått fra innhold til verktøy, fra å være noe i seg selv til å være et middel for noe annet. Men, sier Breistein, hvis musikk kan brukes til noe annet enn seg selv, så gjelder det også mange andre fag, noe som i det lange løp faktisk kan svekke musikkfaget. Derfor må musikk som fag være akkurat dét, et fag som andre der innhold og mål er fokusert på musikken, og ikke på andre utenforliggende effekter. Faget skal gi opplæring i musikk, og i annen rekke finnes også muligheter til opplæring gjennom musikk. *"Elever må øves i å synge, spille, komponere og lytte nettopp fordi disse evnene er elementer av det å være musikalsk."*

BERIKENDE ANSTRENGELSE

Når jeg opplevde at jeg ikke lenger kunne synge og bruke sang som levebrød var det mange som spurte om jeg ikke savnet det, savnet å synge? Jo, visst savnet jeg sangen. Jeg savnet å øve, noe som hadde vært en daglig rutine i mange år. Jeg savnet lyden i ørene. Jeg savnet den fysiske følelsen av at lyden strømmet gjennom kroppen på en meget påtakelig måte. Jeg savnet å bruke stemmen min i samspill med andre, og det vi skapte og opplevde sammen. Jeg savnet også denne type kontakt med elever og studenter, og jeg savnet stundene med meg selv når jeg øvde.

Men så oppdaget jeg at jeg ikke hadde mistet musikken, eller sangen. Den hadde bare flyttet fokus fra et perspektiv til et annet, fra en aktivitet til en annen. Musikken krevde nå noe annet, en annen konsentrasjon, men fortsatt like mye innsats som tidligere. Nå er det pennen min som synger og som krever og utfordrer meg. Jeg har en venn som sier det så klokt. *"Kultur er berikende anstrengelse",* sier han. *"Den skal ikke markedsføre, men gi rom og virkemidler for ytringsfrihet. Den er ikke til for byplaner eller næringsliv, men for mennesker."*

For meg er sangen akkurat det: anstrengelse og berikelse. Uten sangen hadde mitt liv vært helt annerledes. Uten sangen hadde jeg ikke vært den jeg er i dag. Uten musikken vil mitt liv stoppe opp, tror jeg.

Leif Ove Andsnes fikk en gang spørsmålet om det ikke var en ensom jobb å være pianist, å sitte der for seg selv alene foran klaveret i mange timer, hver dag. Han var da slett ikke ensom, svarte pianisten. Han hadde jo musikk rundt seg hele tiden. Sånn tror jeg at det er for de fleste av oss som har musikk som jobb, som hobby, som viktig del av våre liv. Og jeg tenker på det vi musikkpedagoger og musikere alltid har visst: at musikk i alle former er der for sin egen skyld. For vår skyld. Fordi vi er mennesker. Vi er mennesker og derfor synger vi. Derfor spiller vi. Derfor danser vi. Derfor lytter vi. La oss stole på at vår tiltro til musikken også når politikere og makt-havere uten at vi trenger å vise til musikkens, og kunstens alle gode effekter. La oss bruke det sterkeste argumentet vi har; musikken selv.

Kilder

- Moralsk oppbyggende kunst. www.ballade.no
- <http://www.artsbusiness.no/> Nice to have?
- Skaper kultur attraktive steder? Telemarksforskning. www.tmforsk.no
- Et blindspor www.ballade.no
- Dannelse eller utdannelse? Birgitte Breistein. Musikk-Kultur mars 2009.
- Erlend Bræin, Kultursjef, Sandnes kommune.
- Ønsker ikke kritisk forskning. www.ballade.no

Illustrasjon: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/43/An_die_Musik.jpg